

Звіт про діяльність ХІСД

2024

ЗМІСТ

Вступне слово	3
Про нас	4
Правосуддя та ставлення до міжнародних воєнних злочинів	5
Потреби та проблеми різних категорій населення під час війни	6
Дотримання прав людей з інвалідністю	7
Ставлення до мобілізації	8
Права дітей та їхні потреби	9
Інтереси та громадська діяльність української молоді України	10
ЗМІ про нас	11
Наші публікації	12
Фінансування	13

Вступне слово

Цей рік став черговим випробуванням для України та її громадян. Повномасштабна війна, яку розв'язала Росія проти нашої країни, продовжує завдавати болю, руйнувань і випробувань. В умовах воєнного часу наша організація продовжила займатися вивченням суспільної думки щодо найбільш гострих питань - ставлення до воєнних злочинів, перехідного правосуддя, мобілізації, потреб різних верств населення внаслідок війни та ін. Окремо ми продовжуємо досліджувати реформування системи соціальних послуг в громадах.

Безмежно вдячні нашим Збройним Силам України, що можемо продовжувати нашу правозахисну діяльність у вільній незалежній державі! Слава і шана нашим захисникам і захисницям!

Дякуємо і всім, хто підтримує нашу діяльність і разом з нами бореться за справедливість, гідний рівень життя і майбутнє, де права людини будуть дотримані для кожного. Дякуємо партнерам, міжнародним організаціям, волонтерам та всьому громадському сектору. Разом ми можемо змінити дуже багато!

З повагою,

Команда Харківського інституту соціальних досліджень

Про нас

Харківський інститут соціальних досліджень – неприбуткова громадська організація, яка була заснована у 1999 році та займається розвитком відкритого громадянського суспільства та демократії, дотриманням прав і свобод людини, підвищенням рівня правової свідомості населення України.

Вже 25 років ми проводимо дослідження на суспільно важливі теми, аналізуємо потреби та проблеми різних категорій населення та адвокатуємо їхні права. Маючи у штаті соціологів, юристів, аналітиків та залучаючи профільних експертів завжди фахово підходимо до вирішення проблеми від створення ідеї і до моніторингу впливу результатів її втілення на довгострокові зміни у суспільстві.

Ключові напрямки, якими ми займаємося:

- ✓ Оцінювання потреб населення на національному та місцевому рівнях;
- ✓ Робота з громадами та населенням, що постраждали від війни;
- ✓ Моніторинг діяльності поліції та пошук ефективних рішень (від оцінки масштабів незаконного насильства до підвищення ефективності);
- ✓ Дослідження правосуддя (перехідне правосуддя, ювенальне правосуддя тощо);
- ✓ Реформування системи соціального захисту;
- ✓ Дотримання прав людей у місцях несвободи;
- ✓ Дослідження впливу медіа на суспільство та формування конструктивних підходів у висвітленні актуальних подій;
- ✓ Моніторинг та оцінювання реалізації проєктів громадських організацій тощо.

Нашими партнерами є:

- Профільні міністерства та відомства (Мінсоцполітики, ОГП, МВС, Міноборони, ДПС, МОЗ, ІПСПЕМН МОЗ, Уповноважений ВРУ з прав людини тощо).
- Місцеві органи влади в різних областях та громадах України.
- Міжнародні організації (Independent Custody Visiting Association (ICVA), Hague Institute for Internationalisation of Law, Hiil Innovative Justice (Hiil), ХІСД є регіональним партнером Інституту), Independent Monitoring Board (IMB), Association of Members of Independent Monitoring Boards (AMIMB), Посольство США в Україні, Посольство Канади в Україні, Європейська Комісія, ОБСЄ, British Council, GIZ GMBH, ЮНІСЕФ тощо).
- Українські ГО та БФ (Українська Гельсінська спілка з прав людини, Харківська правозахисна група (ХПГ), Коаліція з документування воєнних злочинів "Україна. П'ята ранку, Голоси дітей, Лабораторія журналістики суспільного інтересу, Схід — SOS, Вектор прав людини тощо).

ПРАВОСУДДЯ ТА СТАВЛЕННЯ ДО МІЖНАРОДНИХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ

Протягом лютого-березня 2024 року за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», що впроваджується УГСПЛ, Інститут провів дослідження **«Права людини в процесі подолання наслідків війни»**. В опитуванні взяли участь мешканці всіх регіонів України. Загалом – 2116 респондентів. У межах цього дослідження було вивчено можливості допомоги постраждалим від війни, досвід внутрішнього переміщення українців, ставлення до жителів ТОТ, обізнаність та оцінки респондентів щодо висвітлення інформації про ТОТ та війну, їхнє ставлення до колабораціонізму, а також думку щодо репарацій.

5-7 червня 2024 року у Львові відбулася конференція «На зламі історії: шлях до справедливості для жертв війни в Україні», де провідний експерт ХІСД Андрій Черноусов презентував дослідження **«Права людини в процесі подолання наслідків війни: результати опитування 2024»**.

Влітку було проведено дослідження **«Ставлення населення до міжнародних злочинів в Україні»** на замовлення та за фінансової підтримки Української Правової Консультативної Групи. Було опитано 1119 жителів України, а також здійснено шість фокус-групових та глибинних інтерв'ю з людьми, які так чи інакше постраждали від війни, та сім глибинних інтерв'ю з експертами. Дослідження дозволило проаналізувати ставлення населення до міжнародних воєнних злочинів, дізнатися, як свідки воєнних злочинів оцінюють свою безпеку, якої допомоги потребують постраждалі від воєнних злочинів, та загалом вивчити питання доступу та довіри до національного та міжнародного правосуддя.

ПОТРЕБИ ТА ПРОБЛЕМИ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Протягом січня-лютого 2024 року на замовлення міжнародної гуманітарної організації «Médicos del Mundo» було проведено опитування населення Великобурлуцької громади в Харківській області та Широкивської громади в Запорізькій області. Воно стосувалося доступу до медичних послуг та основних проблем, пов'язаних зі здоров'ям населення. В опитуванні взяли участь по 400 мешканців кожної громади. Крім того, було проведено глибинні інтерв'ю з медичним персоналом цих громад. Дослідження дозволило проаналізувати вплив війни на доступ до послуг з охорони здоров'я в сільській місцевості та запропонувати шляхи вирішення цих проблем.

Влітку Харківський інститут соціальних досліджень провів також декілька досліджень, які стосувалися потреб сімей зниклих безвісти осіб. В одному з них, на замовлення Харківської правозахисної групи в межах проекту **«Розвиток всебічного та цілісного підходу до надання допомоги безвісти зниклим особам та їх родинам»** було проведено опитування 500 членів сімей зниклих безвісти шляхом інтерв'ювання по телефону, а також 40 глибинних інтерв'ю: з експертами (представниками державних органів влади, громадських організацій) та членами сімей зниклих безвісти. Були досліджені ключові потреби сімей зниклих безвісти осіб, їхньої обізнаності щодо прав, гарантій та процедур пошуку зниклих безвісти; джерел інформації про наявні послуги та гарантії; бар'єрів на шляху отримання таких послуг; оцінки роботи державних органів зі зниклими безвісти та родичами; послуг, які існують для підтримання родин загиблих та знайдених; найбільш проблемних питань, які турбують родини зниклих. Інше дослідження – на замовлення Української Гельсінської спілки з прав людини – зосередилось більшою мірою на матеріальних, соціальних, психологічних наслідках зникнення близьких на дорослих родичів і дітей. Для цього були проведені 14 глибинних інтерв'ю, а також проведений огляд наявних можливостей допомоги та послуг для сімей зниклих безвісти осіб.

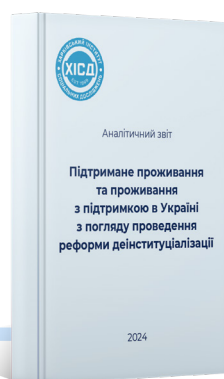

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

У липні-серпні 2024 року було проведено дослідження **«Ставлення до людей з інвалідністю та підтриманого проживання»** за фінансової підтримки та на замовлення Ліги Сильних. У його межах вивчали реальний стан із впровадженням соціальної послуги підтриманого проживання в Україні у контексті війни з урахуванням зростання чисельності людей з інвалідністю, самотніх людей старшого віку та реалізації їхнього права на проживання в громадах на рівні з іншими. Участь в опитуваннях та інтерв'ю взяли представники закладів та фахівці з соціальних послуг, а також отримувачі послуг підтриманого проживання. У дослідженні взяли участь 2113 респондентів з усіх регіонів України.

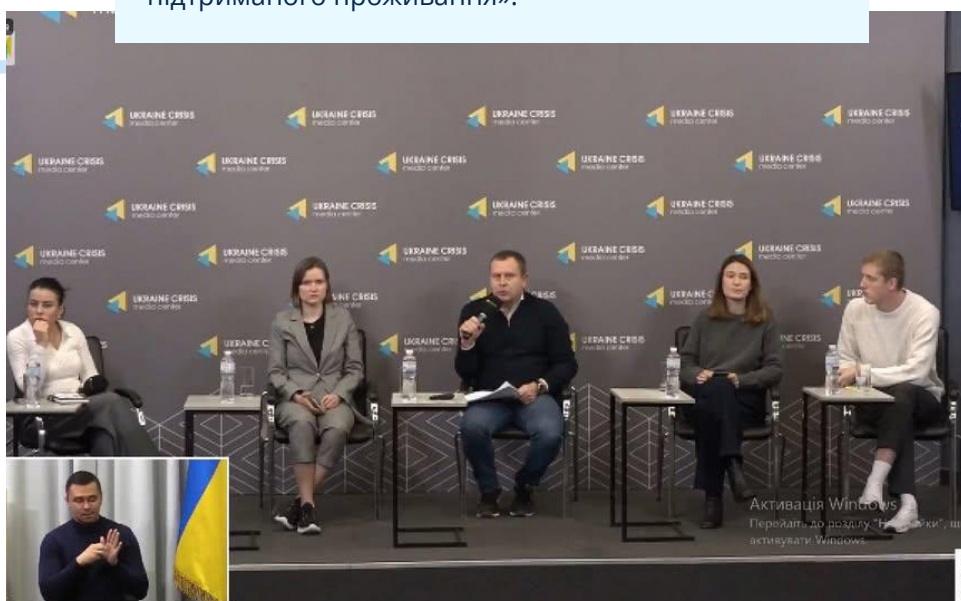

За підтримки Ліги Сильних також був виданий аналітичний звіт **«Підтримане проживання та проживання з підтримкою в Україні з погляду проведення реформи деінституціалізації»**, у якому дослідили реальний стан із впровадженням соціальної послуги підтриманого проживання в Україні у контексті війни з урахуванням зростання чисельності людей з інвалідністю, самотніх людей старшого віку та реалізації їх права на проживання у громадах на рівні з іншими.

Також восени було реалізоване дослідження можливостей та бар'єрів для працевлаштування осіб з інвалідністю (ветеранів) за підтримки Office for Economic Policy and Regional Development Ltd. Було опитано 8 експертів в сфері зайнятості осіб з інвалідністю в Україні та проаналізовано статистичні та нормативно-правові акти. Результати дали можливість представити Україну у компаративному дослідженні разом з низкою інших країн Європи, а також актуалізувати болюче питання працевлаштування осіб зі інвалідністю в Україні.

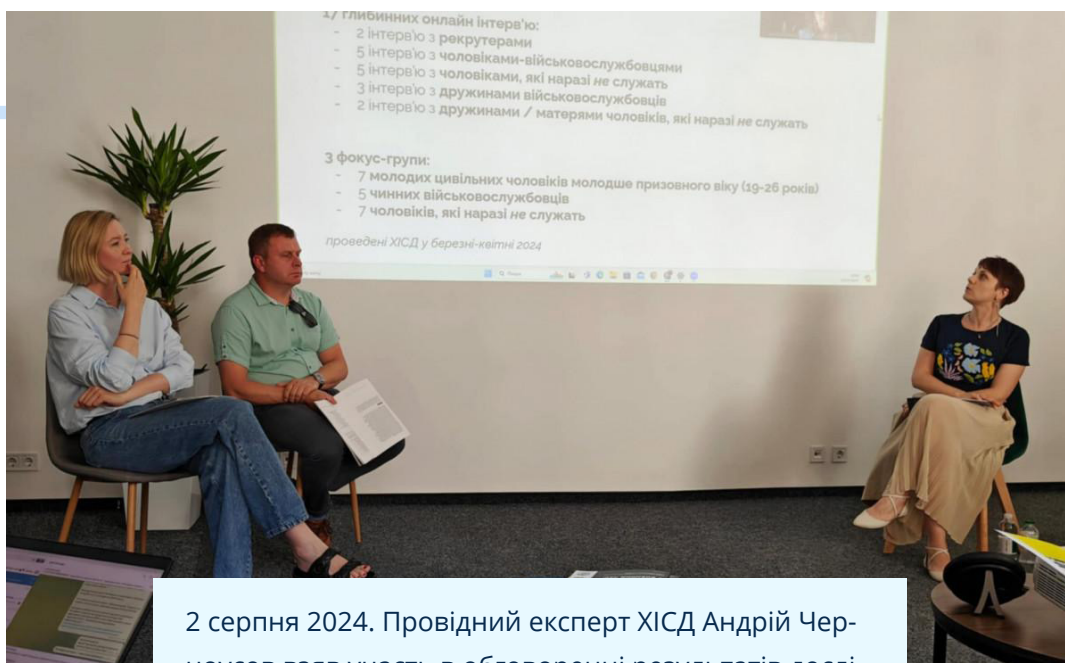
1 листопада 2024. Провідний експерт ХІСД Андрій Черноусов взяв участь у пресконференції «Деінституціалізація та підтримане проживання: чи готове суспільство до змін» від громадської спілки «Ліга сильних» з метою представлення результатів дослідження «Ставлення до людей з інвалідністю та підтриманого проживання».

4-5 грудня 2024. Андрій Черноусов доповів результати дослідження можливостей та бар'єрів для працевлаштування осіб з інвалідністю (ветеранів) в країнах-сусідах та кандидатах до вступу в Європейський Союз у межах міжнародного семінару «Можливості для працевлаштування осіб з інвалідністю» в Мілані, який було організовано Європейською комісією (EU DG NEAR) та Європейською тренінговою Фундацією (European Training Foundation).

СТАВЛЕННЯ ДО МОБІЛІЗАЦІЇ

У березні-квітні 2024 року було проведено фокус-групи та інтерв'ю в межах дослідження **«Мобілізація сердець і умів у воєнний час: побоювання та сподівання українців щодо військової служби»**. Дослідження було присвячено вивченню ставлення до мобілізації представників різних груп українського суспільства: чоловіків, що нині служать ЗСУ, цивільних чоловіків; дружин і матерів військовослужбовців та чоловіків призовного віку, ветеранів, молодих чоловіків, які не досягли призовного віку. Дослідження проводилося під керівництвом Лабораторії журналістики суспільного інтересу (PIJL).

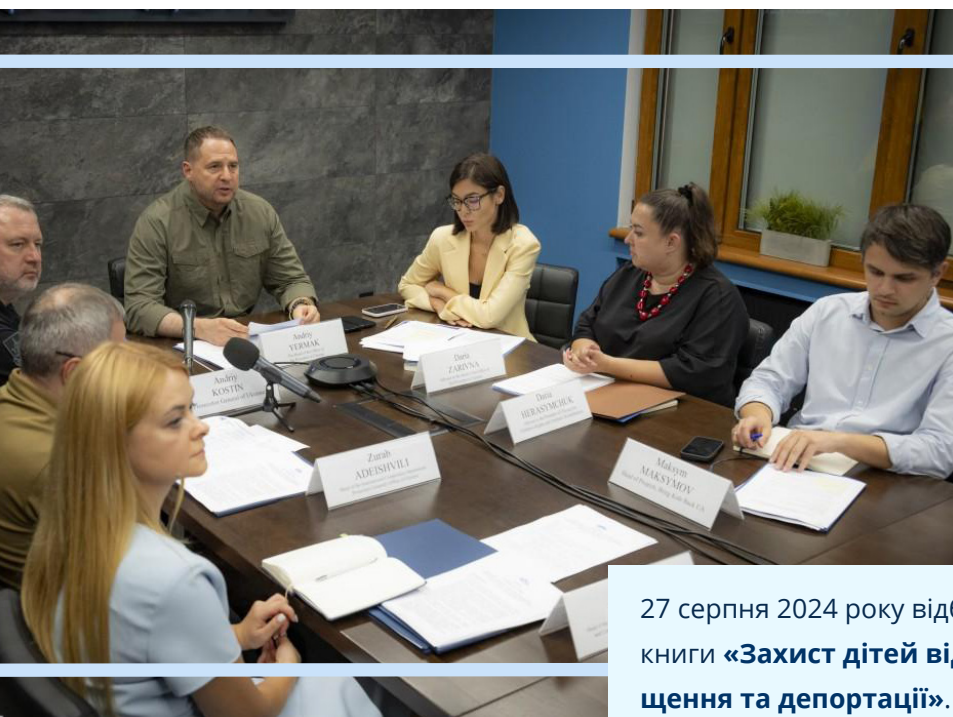
2 серпня 2024. Провідний експерт ХІСД Андрій Черноусов взяв участь в обговоренні результатів дослідження «Мобілізація сердець і умів: побоювання та сподівання українців щодо військової служби».

ПРАВА ДІТЕЙ ТА ЇХНІ ПОТРЕБИ

Влітку на замовлення Save the Children було здійснене якісне дослідження освітніх потреб, потреб у позашкільному навчанні та якісному дозвіллі, з якими стикаються українські діти у воєнний час. У межах дослідження було проведено фокус-групові інтерв'ю з дітьми середнього і старшого шкільного віку та глибокі інтерв'ю з батьками й опікунами. Висновки дослідження дали можливість SCI та його партнерам приймати більш обґрунтовані та оперативні рішення щодо розробки та спрямування програми навчання для дітей, які мешкають в Україні в умовах війни.

Також цього року провідний експерт ХІСД Андрій Черноусов взяв участь у створенні Білої книги «Захист дітей від примусового переміщення та депортації». Над Білою книгою працювали понад 15 міжнародних експертів та організацій у галузі міжнародного права. Цей документ розкриває систематичний характер депортації та примусового переміщення дітей, які здійснює держава-агресорка. У ньому чітко зафіксовані всі докази.

27 серпня 2024 року відбулася презентація Білої книги «**Захист дітей від примусового переміщення та депортації**». Це перший документ, який напрацювала Міжнародна експертна група Bring Kids Back UA.

Окрім того Андрій Черноусов взяв участь у комплексній оцінці системи правосуддя, дружнього до дитини, в Україні. Така оцінка є результатом дослідження, проведеного у вересні-грудні 2023 р. командою міжнародних і національних експертів у рамках проекту Ради Європи **«Захист прав дітей під час війни і в повоєнний період в Україні»**. Оцінка містить інформацію про дотримання прав дітей, які перебувають у конфлікті з законом, постраждали від злочинів або стали їхніми свідками, а також щодо справ за участю дітей в цивільних та адміністративних провадженнях. Дослідження розглядає питання впровадження стандартів правосуддя, дружнього до дитини, встановлює основні тенденції та ключові проблеми забезпечення процесуальних прав дитини у кримінальних, цивільних та адміністративних справах за участі дітей і захисту їхніх прав та інтересів, а також пропонує рекомендації щодо основних напрямів у питаннях захисту прав дитини, зокрема практичні рішення щодо виявлених проблемних питань.

ІНТЕРЕСИ ТА ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ УКРАЇНИ

Восени 2024 року ХІСД провів опитування молодих людей у віці 18-26 років. Вибірка склала 763 людини. Результати показали, що на сьогодні молодь не дуже активно приєднується до різних молодіжних рухів, як формальних, так і неформальних, слабо поінформована і не дуже зацікавлена в цій активності. Проте молоді люди досить активно залучені до громадської діяльності переважно або волонтерської / благодійної, або спортивної спрямованості. Водночас мало де діють осередки молодіжної роботи — клуби, гуртки, учнівське / студентське самоврядування, молодіжні центри / простори, молодіжні ради тощо. Потрібно більше різноманіття форм та пропозицій із врахуванням інтересів сучасної молоді. Серед найбільш пріоритетних напрямків — спорт, професійна орієнтація та допомога в працевлаштуванні, творчість, психологічна підтримка, вивчення іноземних мов, розважальні та пізнавальні заходи (концерти, екскурсії, походи) тощо.

ЗМІ ПРО НАС

На зламі історії: шлях до справедливості для жертв війни в Україні. Конференція УГСПЛ

Постраждали від війни цього часто не визнають»: результати соціопитування

Понад три чверті українців постраждали від війни. Результати опитування

Міжнародні події як можливість донести голоси українських дітей за кордоном

Інтереси та громадська діяльність молоді. Звіт за результатами дослідження

Презентація дослідження «Інтереси та громадська діяльність молоді в Україні»

Готовність шкіл до навчального року у прифронтових областях: моніторинг БФ «Восток SOS»

26 листопада — презентація дослідження «Інтереси та громадська діяльність молоді в Україні»

Чого потребують і які перешкоди долають сім'ї зниклих безвісти

У ЛьвДУВС обговорили новітні тенденції державної політики у сфері протидії торгівлі людьми та незаконній міграції

Завершився проєкт по підтримці та посиленню спроможності Благодійного фонду “Рокада” у впровадженні ефективних механізмів інтеграції ВПО

Пошкоджені будівлі, невідремонтовані укриття й відсутність води та світла: з якими проблемами стикаються школи після деокупації

Верховну Раду закликають допустити журналістів до своїх засідань і в кулуари

Українські ГО закликають МКС відреагувати на зустріч генсека ООН з Путіним

“Хочу к своим”: правозахисники переконані, що проєкт загрожує інформаційній безпеці країни

35 років Конвенції з прав дитини: випробовування війною

Представники громадськості вимагають припинити переслідування антикорупційних активістів і журналістів-розслідувачів

Коаліція «На лінії зіткнення» підтримала публічну заяву до Президента щодо збереження Мінреінтеграції

Деінституціалізація та підтримане проживання: чи готове суспільство до змін

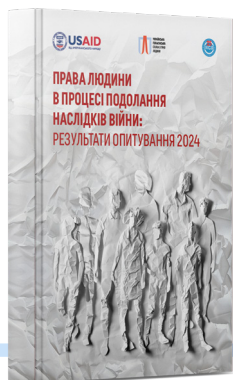
Ukraine's Struggle for Justice: Balancing Hope and Realism for War Victims

З інтернатів у громаду: чому реформа деінституалізації важлива для України

Війна може закінчитися вже восени: що саме готує Зеленський — EFE

Окупація, Росія, Європа та інтернат? Як повертають вкрадених дітей та до чого не готова Україна

НАШІ ПУБЛІКАЦІЇ

Права людини в процесі подолання наслідків війни: результати опитування 2024

Мобілізація сердець і умів у воєнний час: побоювання та сподівання українців щодо військової служби

Підтримане проживання та проживання з підтримкою в Україні з погляду проведення реформи деінституалізації

Ставлення до людей з інвалідністю та підтриманого проживання: результати дослідження

Електронні освітні центри та надання доступу до формальної освіти

Медичні послуги в Широківській сільській громаді Запорізької області: звіт за результатами опитування

Медичні послуги у Великобурлуцькій селищній громаді Харківської області: звіт за результатами опитування

Система охорони здоров'я в Україні: екзамен на стійкість під час війни

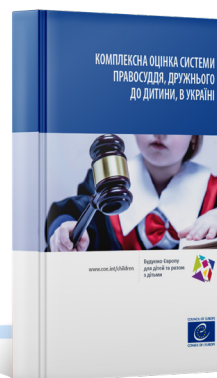
Потреби сімей зниклих безвісти. Звіт за результатами дослідження

Ставлення населення до міжнародних воєнних злочинів в Україні. Результати дослідження

Інтереси та громадська діяльність молоді України. Звіт за результатами опитування

Комплексна оцінка системи правосуддя, дружнього до дитини, в Україні

ФІНАНСУВАННЯ

В рамках здійснених проєктів Інститут отримав фінансову підтримку в розмірі 5 494 650,00 грн.

Більше інформації про нас на сайті:

www.khizr.kharkov.ua

ФБ-сторінці:

www.facebook.com/NGO.KHISR

e-mail:

khizrmedia@gmail.com